

Nistam-iyiniwak anihî kâ-ohpikiki

Grade Five Social Studies & Science

KÂ-ISI-NOHTÊ-KISKINWAHAMÂKÊYAN KÊHCINÂ

Grade Five Social Studies: Heritage: Module 2

<http://www.sasked.gov.sk.ca/docs/elemsoc/g5tcess.html>

Grade Five Science: Core Unit: Plant Structure and Function

<http://www.sasked.gov.sk.ca/docs/elemsci/gr5ucesc.html>

KA-KWÊYÂCIHTÂYAN - NISTAM

KÂ-WÎ-ISI-ATOSKÊHACIK

ôt ôma kiskinwahamâtowinihk, kitoskinohamawâkanak ka-kiskêyih tamwak tânisinêhiyawakê-kî-isi-âpacihtahkikohpikinwa: ta-ohci-mîcisowâkêcik êkwa maskihkiy ta-isi-nanâtawihisocik, isîhkikêwinihk ita, mîna ta-osîhtâhk âpacihtahk mîna ta-atoskêwâkêcik okanawâpahtayôhkêwinihk.

MASINAHIKÊW-ÂPACIHCIKANA

- masinahikanêkin kâ-misâk êkwa kâ-itamihki overhead transparency
- kitoskinohamawâkanak otatoskêwiniwâwa (kâ-kikamoki)
- nanâtohk kiskêyih tamowin ohpikinwa nistam iyiniwak kâ-kî-âpacihtâcik/ mîna asici masinahikêwêtahikan kâ-iyinîsimakahk ka-miskamihk (internet)
- nanâtohk ohpikinwa kâ-ohci-pîhtokwatâhk kiskinohamâcowikamikosihk

TA-ISI-KISKINOHAMÂKÊHK

ka-isi-itôtamihk

1. ka-wîhtên nistam iyiniwak kî-kihci-manâcihitâwak ohpikinwa kikâwînwaw askiy ohci. kayâs kâ-kî-isi-pimâtisihk, ohpikinwa ôhi mistahi kî-kihciyih tâkosiwak nistam iyiniwak opimâcihowinihk ita, êkwa ayisiyiniwak kî-âpacihtâwak ohpikinwa ta-ohci-mîcisowâkêcik, ta-ohci-nanâtawihitocik mîna ê-isi-pîhtokwatâhk isîhkikêwinihk

First Nations women building a canoe at an First Nations camp, circa 1900. Saskatchewan Archives Board S-B9758

2. ita, ta-ohci-osîhtâhk nanâtohk âpacihtahk êkwa ta-ohci-kanawâpahtayôhkêcik. kikâ-kî-wâpahtên ôhi nanâtohk ita kâ-masinahikâtêk papâsi-wîhtamâwina.
2. mâmiskôtatânisinistam iyiniwak kî-ohci-pê-kiskêyih tamwak kîko ohpikinwa ta-mâwisakonâhkik, ita ta-kî-maskimihk, êkwa tânisipîhk ka-ohci-môsâhkinahkik. kakwêcimik

kitoskinohamawâkanak tânisi ê-isi-itêyihthahkik nistam iyiniwak ê-ohci-kiskêyihthahkik ta-isi-âpacihtâcik ohpikinwa otaskiwâwa ohci.

3. ka-pimi-masinahênâwâw masinahikanêkinihk ahpô anima kâ-itamihk overhead transparency, omisi kika-isi-masinahênâwâw:
4. kâ-isiyihkâtêk ohpikin anima, anim ânima kâ-isi-âpacihtâhk, kêhicinâ kâ-isi-âpacihtâhk. kâ-mâh-miyâwak kâhkiyaw kitoskinohamawâkanak (kâ-kikamoki)
5. kâhkiyaw isi ita, kakwêcimik kitoskinohamawâkanak ta-pimi-wîhtahkik kâ-isi-kiskêyihthahkik ê-âpacihihcik ohpikinwa êkây mâka môsci-atâwêwikamikohk ohci isi âhpô mîna owâhkômâkana okistikâniwâwa. onêkikhikomâwa mîna ôhkoma mîna omosôma ka-kakwêcimêwak kâ-isi-âpacihtâhkik ohpikinwa wiyawâw ta-ohci-nanâtawihisocik. wîhkâc cî âpacihtâwak wiyawâw ohpikinwa kâ-osîhtâhkik okanawâpahtayôhkêwinihk. wîhkâc cî mâwasakonamwak ohpikinwa askîhk ohci ta-mîcisowâkêhk.

6. ka-sâkiskinâtamohâwak masinahikanêkinihk okiskêyihthamowiniwâwa kitoskinohamawâkanak.

Note: ê-isi-ohcîcikpîtoskiskêyihthamowinka-pê-wayawîpayinwa. okiskinohamâkêwak âhpô êtikwê ka-wîhtamwak okiskêyihthamowiniwâwa wîstawâw: mustard (pâstêw, ê-sikopitamihk kiscikânis ohci ta-ohci-nanâtawihiwêhk), aloe vera (pimiy anima ê-otinamihk nîpiya ohci ka-manisohk âhpô kâ-kîsisohk), ayîki-nônâcikan, misaskwatomina mîna takwahiminâna (ê-pimi-mawisohk ta-ohci-mîcisowâkêhk) êkwa mîtosak (ta-ohci-pônamihk mîna wâskahikana êkwa âpi-âpacihihcikâna kâ-ohci-osîhtâhk).

KÂ-NAKÂYÂSKAMIIHK ÊKWA AYIWÂK ISI KÂ-KÎ-ÂY-ITÔTÊN

1. pîtos kikâ-kî-itôtên ta-ohci-mâmitonêyihthamohacik, kitoskinohamawâkanak kikâ-kî-kîwêtatâwak otatoskêwiniwâwa. masinaha nanâtohk kakwêcihkêmwina êkwa ka-kîwêtitisahamawâwak ta-pimi-naskwêwasîhtahkik wîkiwâhk ita êkwa owâhkômâkana ta-ohci-wîcihâcik. kitoskinohamawâkanak ta-pê-wîhtamwak ê-isi-wîhtamâcik kâ-nitawi-kakwêcimâcik owâhkômâkaniwâwa. kwayask kâ-kitâpahtamok pâyakwan kâ-isinâkwahki mîna pîtos kâ-isinâkwahki kâ-miskahkik ôhi kitoskinohamawâkanak.
2. ka-natomâw kêhtê-aya âhpô mosôm âhpô kôhkom pâyak pihcâyihk kiskinwahamâcowikamikosihk ta-pîkiskwâthahkik wiyawâw kâ-kî-isi-pê-âpacihtâhkik kâ-ohpikiki ta-ohci-nanâtawihisocik. kwayask kâ-ohci-paminat kêhtê-aya ka-nitomiht pihcâyihk kitokiskinohamâcowikamikosihk, kitâpahta *Native Studies 10: A Curriculum Guide for Grade 10* ita masinahêtahikan kâ-iyinîsimakahk: http://www.sasklearning.gov.sk.ca/docs/native10/F_L_Objectives.html#IE

AYÂYÊKO MUSEUM - KÊSWÂN ISI

KÂ-WÎ-ISI-ATOSKÊHACIK

kitoskinohamawâkanak ka-kitâpahtamwak pîhcâyihk kâ-asiwatêki mistikowatihk kâ-pimi-isi-wîhtamihk kâ-kî-isi-âpacihtâhk anihi kâ-ohpikiki nêhiyawak ta-ohci-mîcisowâkêcik, ta-nanâtawihisocik, kâ-pîhtokwatahk isîhcikêwinihk, kâ-ohci-âpacihtâcik mîna kâ-kanawâpahtayôhkêcik kîkwâya. kitoskinohamawâkanak ka-nisitawinamwak anihi kâ-ohpikiki kâ-ohci-âpacihtâhkik osâminikêwiniwâwa, owâpiwiniwâwa, omiyâhcikêwiniwâwa ta-ohci-kîsihtâhk masinahikânêkin kâ-cîhcîhtisâwâcîkâtêk, ka-kiskêyih tamwak mîna tânisi nêhiyawak kwâyask ta-isi-pamanât kêhte-âya ta-ohci-mônahâmihk anihi kâ-ohpikiki, êkwa mîna tânisi nanâtohk kâ-kî-ohci-mawisakwanahkik mîna ka-kî-ohci-kanawêyih tahkik.

Explore the importance of plants to First Nations in the past and present in the *Seneca Roots and Saskatoons - Traditional Plant Use* discovery box.

MASINAHIKÊW-ÂPACIHCİKANA

- anihi piko kâ-ohci-âpacihtâhk asiwatêwa anim ânima mistokwat kâ-isiyihkâtêk discovery box:
- âtiht cistêmâw, paskwâwi-wîhkaskwa, wîhkâskwa, êkwa wîhkês
- masinahikanêkin kâ-cîhcîhtisâwâcîkâtêk ka-asiwâtêwa mîna ita
- ocêpihkwa maskimot, ocêpihkwa kâ-kî-ohci-mônahamihk mîna môhkômân
- kanawâpahtayôhkêwin kâ-isiyihkâtêk “Women Picking Roots” kâ-ohci-osihtât Allen Sapp.
- okiskinohamâkêw omasinahikanêkin

TA-ISI-KISKINOHAMÂKÊHK

1. ka-wâsakâpihâwak kitoskinohamawâkank tâhkôc mîcisowinâhtikohk âhpô mîna môhcihk êkwa maskimot atâwayihk ka-pimi-pakitinên. ka-pimi-wîhtamawâwak kitoskinohamawâkanak piko ta-ohci-manâhcîhtâhkik êkwa kwayask piko ka-ohci-paminamihk.
2. ka-pimi-wayawîtatân cistêmâw kistoskinohamawâkanak ka-ohci-kitâpahtahkik. ka-pimi-wîhtamawâwak anihi kâ-ohpikiki kî-môsâhkinikâtêwa kwayask itêkêsi nêhiyawak kâ-kî-isi-pê-môsâhkinâhkik.
3. ka-pimi-wayawîtatân ita kâ-asiwatêki anihi kâ-ohpikiki tâskôc wîhkaskwa, paskwâwi-wîhkaskwa, wîhkês mîna amisko-wîhkaskwa. wâsakâm ka-pimi-wâpahtihâwak ta-ohci-kitâpahtâhkik kitoskinohamawâkanak. ka-pimi-ayamihtân ka-isinâkwahki anihi kâ-ohpikiki wâsakâm kâ-mêkwâ-pimi-itisinikâtêki.
4. môhcihk ka-pimi-astân anihi kâ-ohpikiki kâ-ohci-asiwatêki ta-pimi-wâpahtihwêhk êkwa anihi masinahikanêkinisa kâ-wîhtâhkik ê-isi-isiyihkâtêki ka-pimi-nîpêmastân isi.
5. ka-pimi-wayawîpitên masinahikanêkin kâ-cîhcîhtisâwâcîkâtêk maskimotihk ohci kâ-isiyihkâtêk discovery box êkwa ka-pimi-astân ta-ohci-wâpahtamihki ka-isi-masihakâtêk.
6. ka-pimi-miciminên anima pâyak masinahikanêkin kâ-cîhcîhtisâwâcîkâtêk isi ta-kî-ohci-wâpahtamihki êkwa pimi-ayamihtân k-êsi-masinahikâtêki kwayask ta-ohci-pêhtamihk. kâhkîyaw isi, ka-pimi-nawasônênâwâw tânitê

ékwa kíko anima kâ-ohpikiki ékwa pimi-astânâwâw itê isi anihi kâhkiyaw.

7. isko kâhkiyaw anihi kâ-cîhcîhtisâwâcîkâtêki pimi-kîsi-itasiwâtamâyêko, kwêskwêpinik kâhkiyaw ékwa ka-kakwê-kîsihtânâwâw kâhkiyaw anihi kâ-cîhcîhtisâwâcîkâtêki nêwo anihi. kwâyask itôtamâyêko, anihi kâhkiyaw kâ-cîhcîhtisâwâcîkâtêki ka-pimi-ati-nôkwânwa masinipayihowina nêho anihi kâ-ohpikiki. pâh-pîtos-îtôtamwak isko kîsihtâyêko.
8. ka-pimi-wayawîpitên ocêpîhkwa maskimot, kâ-kî-ohci-mônahîkâkêhk ékwa môhkomân maskimotihk ohci kâ-isiiyhkâtêk discovery box. ka-pimi-wîhtamawâwak isi kayâsi kâ-kî-isi-itôtamihk, nêhiyaw-iskwêwak êtataw kayâs môy kî-ohci-sipwêhtêwak isi nânitaw isko tahkonatwâwi ocêpîhkwa maskimota âhpo maskimocis, kâ-kî-ohci-mônahîkâkêhkêkwamôhkomânospwâmiwâwa.wâsakâm ka-pimi-itisinamawâwak anihi kanawâpahtayôhkêwina

ta-ohci-kitâpahtahkik kitoskinohamawâkanak. ka-pimi-ayamihtamawâwak kâhkiyaw ta-isi-pêhtahkik kwayask anihk kâ-kî-pimi-masinahîkâtêki okiskinohamâkêw omasinahikanihk kâhkiyaw isi anihi kâ-ohpikiki.

9. wâsakâm ka-pimi-itisinamawâwak ka-pimi-wâpahtihwêhki “Women Picking Roots” ana ohci kisiskâciwanihk nêhiyaw-otâpîsinahîkâkêw, Allen Sapp ékwa ayamihtâ kwâyask ka-isi-pêhtamihk anima kâ-masinahîkâtêki okiskinohamâkêw omasinahikanihk.
10. ka-pimi-wayawîtatân âtiht anihi waskwayak kâ-kî-tâhkîwâcîkâtêki, cîmân an âna itowâhk kâ-ohci-osîhcîkâtêk ékwa nîpîsiy-maskimocis. ka-pimi-wîhtên nêhiyawak mâna kî-âpacihiwêwak anihi kâ-ohpikiki nanâtohk kîkwâya kî-isi-ati-osîhcîkâtêwa ka-ohci-miyo-âpacihtâhk ékwa ta-ohci-wawêyîstâcîk nanâtohk kanawâpahtayôhkêwina. ayamihtâ kwâyask ka-isi-pêhtamihk anima kâ-masinahîkâtêki okiskinohamâkêw omasinahikanihk.

KÂ-NAKÂYÂSKAMIIHK ÊKWA AYIWÂK ISI KÂ-KÎ-ÂY-ITÔTÊN

- ka-pimi-âpacihtân anima piskihci-masinahikanis ohci anima Western Development Museum ka-ohci-tipahahkik ta-masinahamihk, *Winning the Prairie Gamble*, ékwa ta-pimi-osîhtânâwâw ta-ohci-ayisiyînikânihtâhk nistam-iyiniwak okiskêyîhtamowina ta-ohci-nanâtawihisocik anihi kâ-ohpikiki, êkoni ê-ohci-âpacihtâhk Scottish môniyâwak otoskawâsisimâwa ê-âhkosiyit ispîhk ka-pimohtêmakahk misi-âhkosiwin Spanish Flu kâ-isiiyhkâtâmihk ispîhk 1918 ê-ispayik (masinahikanisa anihi ka-ohci-ayisiyînikâtâmihki asiwatêwa anihi ita mistikowatihk). mâmiskôtamwak ôma.
- kitâpahtamwak anima *Winning the Prairie Gamble* kanawâpahtayôhkêwina kâ-ihatakoki nêwo anihi Western Development Museums kâ-isiiyhkâtêki môswôtâpiskâkanihk, sâkiciwâsihk, mînisihk mîna anima nâhkawiyîninâhk.
- mînisihk ita, kitâpahtamokêk waskwaya kâ-ohci-osîhiht cîmân êkota kâ-kitâpahcîkâtêk.
- sâkiciwâsihk ita, kitâpahtamwak nanâtohk kâ-kî-isi-kiskinohamâtohk nistam-iyiniwak.
- nâhkawiyîninâhk ita, kiyôkâtamwak anima nistam kâ-kitâpahcîkâtêk kâ-pê-oh-tâwêhitocik ayisiyîniwak ôta kitaskînow tânisi isi nistam-iyiniwak ê-kî-pê-isi-pimâtisicik nistam môniyâw ôta kâ-kî-pê-takosihk ôta kitaskînow.
- Saskatchewan Cares For Its Own kâ-isiiyhkâtêk kanawâpahtayôhkêwin ka-isi-nanâtawihitocik môniyânâhk itêyisi môswotâpîkâkanihk, nistam-masinahîkâtêw ka-isi-nanâtawihitocik nistam-iyiniwak.
- nistam-masinahîkêwin anihi ita môswotâpiskâkanihk, sâkiciwâsihk ékwa nâhkawiyîninâhk ka-ihakonwa *Winning The Prairie Gamble* kanawâpahtayôhkêwina ékwa pikiskwâtamwak tânisi ê-kî-isi-pê-pimâtisit nistam-iyiniw, ékwa tânisi kâ-isi-pê-mêskotônâmâtohk pisikiwi-wayâna ékwa tânisi kâ-kî-pê-isi-môsihiht môniyâw kâ-kî-takosihk nistam-iyiniw opimâtisiwinihk.

PÎHCÂYIHK KISKINOHAMÂCOWIKAMIKOSIHK - ÊKÂY MUSEUM Ê-KÎ-NITAWI-KIYÔKÂTAMIHK

KÂ-WÎ-ISI-ATOSKÊHACIK

ka-pimi-âpacihtân kanawâpahcikêwina kâ-itamoki nâway masinahikanihk, êkwa okiskinohamâkêw anihî nanâtohk kâ-ohpikiki kâ-ohci-mâwasakwanahk askiy ta-pimi-wâpahtihiwêhk, ta-kitâpahtamwak kitoskinohamawâkanak kîko itasi anihî kâ-ohpikiki kâ-kî-ohci-âpacihtât nistam-iyiniw ta-ohci-mîcisowâkêt, tâ-nanâtawihisot, kâ-ohci-âpacihtâcik mîna kâ-kanawâpahtayôhkêcik kîkwâya..

MASINAHIKÊW-ÂPACIHCİKANA

- ka-cikâstêpicikâtêki anihî kâ-ohpikiki kâ-kî-ohci-âpacihtâcik nistam-iyiniwak (nâway itamonwa)
- ka-cikâstêpicikâtêki anihî kâ-ohpikiki kâ-kî-ohci-otinamihk ta-wâpahtihiwêhk (nâway itamonwa)
- okiskinohamâkew omasinahikanêkinihk (nâway itamonwa)
- âtiht nanâtohk anihî kâ-ohpikiki kâ-kî-mâwasakwanak okiskonohamâkêw (âhpô wî-isi-itôtamihi)
- masinahikanâhcikos êkwa masinahikêwêpahikanis
- masinahikanêkin kâ-kî-ohci-itâpisinahahkik (nâway itamonwa)

TA-ISI-KISKINOHAMÂKÊHK

1. ka-pimi-wayawîpitên kâ-cikâstêpicikâtêki âhpô âtiht cistêmâw ta-ohci-kitâpahtahkik kitoskinohamawâkanak. ka-wîhtamawâwak nistam-iyiniwak mâna kî-tâpwêwakêyitamwak ka-ohci-miyo-âpacihtâhk piko mâna kâ-kî-môsahkinahkik anihî kâ-ohpikiki. cistêmâw kâ-ohci-kîkisamâkêhk môhcihk cîki ita kâ-ohci-môsâhkinamihi anihî kâ-ohpikiki, ê-mâwimôstowâcik kisê-manitowa ê-pîmi-isi-kâkîsimohk.
2. wâsakam isi papâmi-itisinamawâhkanik kâ-cikâstêpicikâtêki âhpô âtiht wîhkwaswâ, paskwâwi-wîhkwaswâ, amisko-wîhkwaswâ, waskwaya owayakwêskwa, paskwâwi-sîwinosa, mînisihkês, misaskwatômina êkwa kâhkâkiwâhtikwa ta-ohci-kitâpahtahkik kitoskinohamawâkanak. ka-pimi-ayamihtamawâwak anihî kâ-masinahikâtêki okiskinahamâkêw omasinahikanêkinihk (nâway itamonwa)

An Elder from Piapot First Nation demonstrating how to crush dried berries between stones to mix with fat before frying, circa 1938. Saskatchewan Archives Board R-A14864.

3. ka-pimi-wîhtamawâwak kwayask ka-iôtamihk isi mâna, nêhiyaw-iskwêwak êtataw kayâs môy kî-ohci-sipwêhtêwak isi nânitaw isko tahkonatwâwi ocêpihkwa maskimota âhpo maskimocis, kâ-kî-ohci-mônahikâkêhk êkwa môhkomân otospwâmiwâwa. wâsakâm ka-pimi-itisinamawâwak anihî kanawâpahtayôhkêwina ta-ohci-kitâpahtahkik kitoskinohamawâkanak. ka-pimi-ayamihtamawâwak kâhkiyaw ta-isi-pêhtahkik kwayask anihk kâ-kî-pimi-masinahikâtêki okiskinohamâkêw omasinahikanihk kâhkiyaw isi anihî kâ-ohpikiki.
4. ka-pimi-wayawîtatân âtiht anihî waskwayak kâ-kî-tâhkwâcikâtêki, cîmân an âna itowâhk kâ-ohci-osîhcikâtêk êkwa nîpisiy-maskimocis. ka-pimi-wîhtên nêhiyawak mâna kî-âpacihtêwak anihî kâ-ohpikiki nanâtohk kîkwâya kî-isi-ati-osîhcikâtêwa ka-ohci-miyo-âpacihtâhk êkwa ta-ohci-

wawêyistâcik nanâtohk kanawâpahtayôhkêwina. ayamihtâ kwâyask ka-isi-pêhtamihk anima kâ-masinahikâtêki okiskinohamâkêw omasinahikanihk.

5. kakwêcimâhkanik kitoskinohamawâkanak ka-nawasônâhkik nîso anihi kâ-ohpikiki ta-itâpisinawâcik êkwa ta-masinahahkik ta-isi-wîhtâhkik anihi kâhkiyaw. ka-pimi-masinahamwak kîkwâya kâ-kî-âpacihtâhk ohci anihi kâ-ohpikiki nistam-iyiniwak mâna ta-ohci-mîcisowâcikâtêki, ta-ohci-nanâtawihiwêhk, ka-isi-pîhtokwatamihk isihcikêwinihk ita, êkwa ka-ohci-âpacihtâhk okanawâpahtayôhkêwinihk ita.

KÂ-NAKÂYÂSKAMIIHK ÊKWA AYIWÂK ISI KÂ-KÎ-ÂY-ITÔTÊN

1. ka-natomâw kêhtê-aya âhpô mosôm âhpô kôhkom pêyak pîhcâyihk kiskinwahamâcowikamikosihk ta-pîkiskwâtahkik wiyawâw kâ-kî-isi-pê-âpacihtâhkik kâ-ohpikiki ta-ohci-nanâtawihisocik. kwayask kâ-ohci-paminat kêhtê-aya ka-nitomiht pîhcâyihk kitokiskinohamâcwikamikosihk, kitâpahta *Native Studies 10: A Curriculum Guide for Grade 10* ita masinahêtahikan kâ-iyinîsimakahk: http://www.sasklearning.gov.sk.ca/docs/native10/F_L_Objectives.html#IE
2. ka-pimi-ayamihcikân ta-kiskêyihitamohisoyan nêhiyawak kayâs opimâtisiwiniwâwa mîna opimâcihowiniwâwa ta-isi-kiskêyihitamohisoyan ka-isi-âpacihtâhkik cistêmâw. ka-pimi-mâmiskôtên ka-isi-âpacihtâhkik cistêmâw pokw-îtê isi ayisiyinînhâhk, pîtos anima ispîhci mâna ka-isi-tâpwêwakêyihtamihki nêhiyawîhtwâwinihk.

KÂ-TAKOSIHK KÂWI KISKINOHAMÂTOWIKAMIKOHK - MWÊSTASÊS

KÂ-WÎ-ISI-ATOSKÊHACIK

kitoskinohamawâkanak ka-pimi-wâsakapihitowak ta-mâmiskôtahkik kîkwây kâ-kî-ohci-kiskinohamawîhcik êkwa kâ-kihcêyihthakik anihi kâ-ohpikiki nistam-iyiniwak mâna. ka-pimi-masinahamwak ka-isi-maskîhkîwâhtikahkik nistam-iyiniwak ayiwâk isi kâ-ohci-mâmitonêyihthamihêwak kitoskinohamawâkanak okiskêyihthamowiniwâwa.

MASINAHIKÊW-ÂPACIHCIKANA

- wîhkwaskwa pêyak kâ-âpîhkâtamihk, asiniy, mîkwân âhpô misticikos ta-ohci-pîkiskwêwâkêhk
- amisko-wîhkwaskwa êkwa maskêkwâpoy, askihk, sîsîpaskihk êkwa minihkwâcikana
- masinahikanâhcikos êkwa masinahikêwêpahikanis
- masinahikana nanâtohk ka-isi-masinahikâtêki ohci anihi kâ-ohpikiki/âhpô mîna itâphihkan ita masinêhitahikan kâ-iyinîsimakahk

TA-ISI-KISKINOHAMÂKÊHK

1. kwêyâci-nîhtihkêhkân amisko-wîhkwâskwa âhpô maskêkwâpoy ta-pîhtokwatayan kitoskinohamâcowik-amikosihk
2. ka-pimi-wîhtamawâwak kitoskinohamawâkanak ê-wî-wâsakâpîhacik ta-ohci-pîkiskwâthakik ê-isi-tâpwêwakêyihthakik anihi kâ-ohpikiki nistam-iyiniwak. pêyak minihkwâcikwan anihi mîna amisko-wîhkwaskwa/maskêwâpoy kîkâ-kî-minihkwêwak ati-mâmiskôtatwâwi ita anima kâ-wâsakâpîhacik.
3. ka-pimi-wîhtamawâwak ka-isi-paminamihk itowâhk anima kâ-wâsakâpîhacik ta-ohci-pîkiskwâthakik kîkwâya. ta-ohci-itôtamihk, kitâpahtamohkan anima *Native Studies 10: A Curriculum Guide for Grade 10* ita anima masinêhitahikan kâ-iyinîsimakahk.
4. http://www.sasklearning.gov.sk.ca/docs/native10/Approaches_to_Instruction.html#TCi
5. ka-wâsakâpîhâwak kitoskinohamawâkanak êkwa ka-sîkinamawâwak kâ-kî-nîhtihkêyan.

First Nations woman weaving a basket, circa 1935. Saskatchewan Archives Board R-A4061

6. ka-mâciwêpinikêw nîkân okiskinohamâkêw êkwa namâhcihk isi ka-pimi-itisinamawêw anima mistik kâ-ohci-pîkiskwêwâkêhk. êkosi ka-pimi-ây-itôtamwak isko pikw-âwiyak kîsi-mâmiskôtahki kîkwây kâ-ohci-kiskinohamâht.
7. pâh-pêyak âhpô piskîhc-âhik, kitoskinohamawâkanak ka-nitaw-ayamihcikêwak anihi kâ-ohpikiki nistam-iyiniwak mâna ta-ohci-nanâtawihisocik êkwa ka-ohci-âpacihtâhk pîhcâyihk isîhcikêwinihk. kwayask ê-nîhtâwêhk isi êkây katâc mistahi ta-mâmiskôcikâtêk, kitoskinohamawâkanak ka-wîhtamwak ka-isi-ohci-âpacihtâhk anihi kâ-ohpikiki pîhcâyihk ita nistam-iyiniw opimâcihowinihk, tânisi ê-isinâkwahki, kîkwây isi ê-kî-âpacihtâhk êkwa tânitê ê-kî-miskamihk. ka-itâpîsinahamwak âhpô ka-cikâstêpitamonihkêwak ayiwak kwayask ta-kî-wâpahtihwêwak wî-mâmiskôtâtâwâwi isi.
8. tâwâyihk nîso-cipahikanisa âhpô isko niyânan-cipahikanisa isi ka-mâmiskocikâtêwa, kitoskinohamawâkanak êkwâyikohk ta-mâmiskôtamwak.

KÂ-NAKÂYÂSKAMIIHK ÊKWA AYIWÂK ISI KÂ-KÎ-ÂY-ITÔTÊN

1. kiyôkâtamwak Wanuskewin Heritage Park cîki mînisihk ayiwâk ta-kiskêyîhtamihikoyan nistam-iyiniwak ka-isi-âpacihtahkîk kîkwâya askîhk ohci ta-ohci-pimâtisihisocik.
2. kiyôkâtamwak Royal Saskatchewan Museum ita oskana kâ-asastêki êkwa kiyôkâtamwak anima First Nations Gallery.

KIKÂ-ÂKWÂPITAMONIIHKÂN ÔHI

ayamihcikêw-âpacihtahkîkîwina kâ-miskamihk masinêhitahikan kâ-iyinîsimakahk

- Cameron, Lorraine. *First Nations Health in Saskatchewan: 1905-2005*. Saskatchewan Indian
- Cultural Centre/WDM research paper. April 2003. <http://www.wdm.ca/skteacherguide/>

ayamihcikêw-âpacihtahkîkîwina kâ-masinahikâtêki

- Caduto, Michael J. and Joseph Bruchac. *Keepers of Life: Discovering Plants Through Native Stories and Earth Activities for Children*. Saskatoon: Fifth House, 1994.
- Keane, Kahlee and Dave Howarth. *The Standing People: Field Guide of Medicinal Plants for the Prairie Provinces*. Saskatoon: Root Woman & Dave, 2003.
- Leighton, Anna. *A Guide to 20 Plants and Their Uses by the Cree*. Lac La Ronge: Education Branch, Lac La Ronge Indian Band, 1986.
- Ratt, James and Charles Roberts. *Wesuhkecahk the Medicine Man*. Lac La Ronge: Education Branch, Lac La Ronge Indian Band, 1985.
- Saskatchewan Indian Cultural Centre. *Practicising the Law of Circulatory Interaction: First Nations Environment and Conservation Principles*. Kit. Saskatoon: Saskatchewan Indian Cultural Centre, 1993.

PAPÂSI-WÎHTAMÂWINA

- nistam-iyiniwak kî-misi-manâhchitâwak anihî kâ-ohpikiki kîkâwînow-askîy ohci. pîhcâyihk ita nistam-iyiniw opimâcihowinihk, anihî kâ-ohpikiki ê-ohci-mîcisowâkêhk êkwa ta-nanâtawihwêhk, pîhcâyihk ita mamâtâwi-isihcikêwinwa mîna ta-ohci-akomatâhk môhtêwiypiskohk êkwa kiskinawâcihowinisihk ita.
- mîciwina – nistam-iyiniwak kî-mâwisakwanamwak mîna tâskôc misaskwatômina êkwa takwahiminâna, êkw mistakosîmina ta-ohci-mîcisowâkêcik.
- maskihkiy – nistam-iyiniwak kî-kâh-kocîhtâwak nanâtohk anihî kâ-ohpikiki ta-nanâtawihitocik êkwa ta-astâhk kâ-omikîhk mînisihkês kî-âpacihtâwak (ê-kî-kwêyakopitamihk takikom môhpanihk ohci), amisko-wîhkwaskwa (ta-nanâtawihâhkik matây kîkwây kâ-kisiwastêkawâkoyan, kâ-ohcipitikoyan êkwa kâ-sâpisoyan) êkwa mîna kâhkâkiwâhtikwa (kwayask ka-isi-yêhîhêyan êkwa ka-astêpayiki micêstataya wî-ocâwâsimisitwâwi iskwêwak êkwa ayiwâk kâyâpic).
- isîhcikêwinihk – nistam-iyiniwak opimâcihowinihk ihtakonwa nêwo anihî kâ-ohpikiki kâ-maskîhkîwâtamihki, nêwâyihk ê-otohtêmakahki, wîhkwaskw (pâhkisimotâhk), paskwâwi-wîhkwaskwa (sâwânohk/âpihtâ-kîsikanohk) mäsikîskwa (kîwêtinohk) êkwa cistêmâw (sâkâstênohk). kîkâ-kî-kîsikâtêwa, pâh-pêyak isi âhpô kâhkiyaw ê-itakonamihk, êsisihk, oyâkanihk âhpô iskotêwihk mêkwâ-isîhcikêtwâwi.
- miyo-âpacihcikana – môhtêwiypiskwa êkwa cîmâna kî-osîhcikâtêwa ohci waskwaya. nîpisiya owatapîwatîhkâpitamwak. mîtos mîna kî-âpacihtâw ta-ohci-mîkiwâhpikâkêhk.
- ka-isi-kanawâpahtayôhkâtêki – mîna kâ-takwahikâtêki kî-âpacihtâwak ta-ohci-atisakâkêhk. ita mîna kâ-takwâhtamihk waskway, âtiht anihî wayakêskwa kî-wawêyîsîhcikâtêwa piko kêhicinâ kwayask ita ka-tâhkwâtamihki. mahîhkan-nîpisiy kiscikânisa kî-ohci-kiskinawâcihowinisikâtêwa.
- nistam-iyiniwak tâpwêwakêyîhtamwak ê-isi-môsahkinamihk anihî kâ-ohpikiki ohcitaw ê-isi-nitawêyîhcikâtêki piko isi. kî-pakitinâsow cistêmâwa cîki ita môhchihk kâ-ohci-môsahkinikâtêk anima kâ-ohpikihk, êkwa mâmawimostawêwak kisê-manitowa isi-kâkîsimonâniwan.
- kayâs nistam âhkosîwikamikwa kâ-ihtakoki, âhpô anima health insurance êkwa medicare, nistam-iyiniwak kî-mâwasakwanamwak anihî kâ-ohpikiki ta-ohci-nanâtawihisocik.
- nistam-iyiniwak kî-oskêpitamwak kiskêyîhtamowin kîkwây itasi kâ-ohci-âpacihcikâtêki kâ-môsahkinahkik, êkwa tânisi ispîhk isi ta-kî-môsahkinahkik.
- nanâtohk anihk kâ-ohpikiki kî-ohci-âpacihcikâtêwa nitam-iyiniwak ohci. ocêpihkwa, pâyakwaskokâpawikanis, wâpikwaniya, nîpiya, mînisa, wayakêskwa kî-ati-môsahkinikâtêwa ohci anihî kâ-ohpikiki.
- ispîhk kâ-kî-isi-âpacihtâhk anihî kâ-ohpikiki nistam-iyiniwak ka-ohci-maskîhkîwâtahkik êkwa ka-ohci-mîcisowâkêhk, iskwewak mîna kî-tâhkonamwak maskimot, omônahikan êkwa môhkomân ta-ohci-mâwasakwanahkik ocêpihkwa êkwa kotaka anihî kâ-ohpikiki.